

Trzymają Państwo w ręku przewodnik po Łazarzu – fyrtku, który poprzez swój jedyny w swoim rodzaju charakter wpływa na różnorodność i tożsamość Poznania. O niezwykłości tego miejsca świadczy nie tylko połączenie historii z nowoczesnością, ale także wyjątkowa atmosfera, która tworzą mieszkańcy i pracujący tu ludzie – artyści, rzemieślnicy i przedsiębiorcy. Dla nich miasto oznacza środowisko. Są to osoby lubiące mieć wszędzie blisko, przywiązane do Łazarza, znające go jak własną kieszeń. Chcą one, by Łazarz był coraz piękniejszy, by żyło się tu coraz lepiej. To właśnie mieszkańcy decydują o charakterze tego miejsca, a działający tu przedsiębiorcy nadają koloryt ulic oferując różnorodne usługi, z których korzystają poznanianie i turyści.

Mapa powstała dzięki współpracy Miasta, Rady Osiedla św. Łazarz i lokalnej społeczności, a jej wydanie ma wspierać procesy rewitalizacyjne. Wierzymy, że inwestycja przebudowy rynku odmieni serce Łazarza, dzięki czemu kupcy i mieszkańcy zyskają nowoczesny rynek oraz miejsce do spotkań, wypoczynku, zabawy i organizacji wydarzeń kulturalnych.

Niech ta mapa stanie się dla Państwa inspiracją do spędzenia czasu na Łazarzu. Niech okaże się pomocna w znalezieniu poszukiwanego warsztatu rzemieślniczego, kawiarni czy restauracji. Mamy nadzieję, że będzie wsparciem dla przedsiębiorców w promocji usług, a dla turystów – przewodnikiem po Łazarzu i jego atrakcjach.

Zatem – zapraszamy na Łazarz.

KAWIARNIE, RESTAURACJE

1. **Cafe Przyziarka**, ul. S. Wyspiańskiego 15, tel. 537 665 471
2. **Pączus i Kawusia**, Rynek Łazarski 8, tel. 513 410 114
3. **7 Kontynentów**, ul. Matejki 18, kawiarnia7kontynentow.pl
4. **Masz Babo Placek**, ul. Kanałowa 3, masz-babo-placek.pl
5. **Dżungla Cafe**, ul. Głogowska 32
6. **Vandal Cafe**, ul. Józefa Strusia 9
7. **Galeria i Caffè Piwonia**, ul. Głogowska 39A
8. **MY COFFEE**, ul. Głogowska 51/2, mycoffee.pl
9. **Projekt WILSON**, ul. Matejki 56, projekt-wilson.business.site
10. **Angielka Ciasta Domowe**, ul. Gąsiorowskich 3, cukiernia-angielka.business.site
11. **Parma & Rukola**, ul. Głogowska 36, parmairukola.pl
12. **Kuchnia PoWolność**, ul. Kanałowa 15, kuchniapowolnosc.com
13. **Rusztowanie grill-bistro**, ul. Małeckiego 22, rusztowanie-grill-bistro.pl
14. **Wściekle Ciastka Marcelgo**, ul. Mottego 7, wsciekleciastka.pl
15. **239 klubokawiarnia**, ul. Szczanieckiej 10/2, tel. 730 503 211
16. **Monidlo**, ul. Matejki 68, restauracjamonidlo.pl
17. **Nocny Targ Towarzyski**, ul. Kolejowa 23, tel. 506 203 214
18. **Pierogarnia Ukraiński Smak**, ul. Józefa Strusia 11, tel. 795 662 562
19. **Francuski Łącznik**, ul. Matejki 67, francuskilacznik.pl
20. **Winiarna Barrio**, ul. S. Wyspiańskiego 13, tel. 883 536 747
21. **Winkel Winiarnia**, ul. Matejki 44, tel. 517 539 707
22. **Radhe Vega**, ul. Głogowska 86/4, radhevega.pl
23. **Amore Bio Gelato Pracownia Łodów Rzemieślniczych**,
ul. Łukaszewicza 6, tel. 500 187 762
24. **BIG MIK**, ul. Głogowska 59, tel. 668 522 761
25. **Bistro Pod Koziółkiem**, ul. Głogowska 54, pod-koziolkciem.pl
26. **Pierogarnia Pierozkowy kącik**, ul. Hetmańska 55a, tel. 574 137 327
27. **Jadalnia Szabelek/ Catering Zaklepka**, ul. Matejki 68,
jadalnia-szabelek-catering-zaklepka.business.site
28. **Spaghetteria Makaroniarz**, ul. Głogowska 81, tel. 61 661 32 90
29. **Brasserie Brique**, ul. Limanowskiego 15, tel. 600 003 117
30. **Mięso na płocie**, ul. Głogowska 77, tel. 790 777 438
31. **The King Kebab 24H Poznan**, ul. Głogowska 78, tel. 797 759 800
32. **Pizzeria Na Łazarskim Ciescie**, ul. Dmowskiego 2, nalazarskimciescie.online
33. **Vege Pizza**, ul. Limanowskiego 2, tel. 536 457 203
34. **3 Kapary Pizza & Pasta**, ul. Jarochońskiego 8, trzykapary.eatbu.com
35. **Pizzeria La Nostra**, ul. Szczanieckiej 9, tel. 61 222 28 50
36. **Pizzeria**, ul. Małeckiego 7, firefox-pizza.eatbu.com
37. **Pizzeria Na Razowym Ciescie**, ul. Grottgera 6, narazowymciescie.pl
38. **Pizzeria Raptorius Łazarz**, ul. Rynek Łazarski 15/3, pizzeriaraptorius.pl

KWIACIARNIE

1. **R&M Kwaciarnia**,
ul. Głogowska 69, tel. 889 524 265
2. **Kwaciarnia Margaretka**,
ul. Berwińskiego 2, tel. 607 222 633
3. **Kwaciarnia Ministerstwo Kwiatów**,
ul. Wyspiańskiego 26, tel. 888 368 555
4. **Śnieżka. Kwaciarnia. Ceglowski W.**,
ul. Głogowska 93 tel. 61 866 67 22
5. **Rajski Ogród. Kwaciarnia**,
ul. Głogowska 137, tel. 504 445 736
6. **Lambada Kwaciarnia**, ul. Głogowska 91A
7. **Kwaciarnia Jaks Urszula**,
ul. Głogowska 113, tel. 61 868 53 11

RZEMIOSŁO, USŁUGI profilowane

1. **Klinika Obuwia**, ul. Matejki 66, tel. 795 785 700
2. **Szewski Fyrtel**, ul. Głogowska 75, tel. 694 951 880
3. **SPA Sneakers**, ul. Głogowska 93, sneakersspa.pl
4. **Renoskór. Naprawa i przerabianie odzieży ze skór licowych. Piechowiak M.**, ul. Dmowskiego 37, tel. 61 865 17 74
5. **Górecka Urszula. Usługi krawieckie**, ul. Głogowska 70, tel. 61 866 26 20
6. **DAREX. Futra, Skóry, Kuśnierze, Pogotowie Krawieckie**, ul. Potockiej 34, tel. 503 735 052
7. **ZygZak Pracownia Krawiecka**, ul. Głogowska 69, tel. 508 970 723
8. **Pasmanteria, usługi krawieckie, flagi narodowe**, ul. Głogowska 99, tel. 61 864 34 87
9. **Usługi Krawieckie „Autentik M” Rynek Łazarski 16**, tel. 886 850 932
10. **Pracownia Kaletnicza Krom**, ul. Limanowskiego 3, tel. 730 419 083
11. **Pracownia Kuśnierska Piotr Konieczny**, ul. Głogowska 36, tel. 504 365 571
12. **Majka S. Usługi kuśnierskie**, ul. Głogowska 82, tel. 61 864 00 98
13. **Zakład zegarmistrzowski**, ul. Głogowska 96, tel. 61 866 35 49
14. **Dolaciński Andrzej. Zakład zegarmistrzowski dorabianie kluczy**, ul. Matejki 53, tel. 601 796 115
15. **Janusz Bauman - Oprawa obrazów**, ul. Krauthofera 5, ramy-obrazy.pl
16. **Tapicer Poznań**, ul. Małeckiego 10, tel. 507 142 856
17. **Firma Jubilerska ROGOLD Robert Różański**, ul. Limanowskiego 3, tel. 600 967 916
18. **Kowalski R.K. Stolarstwo sp.j.**, ul. Krauthofera 18, tel. 61 864 34 03
19. **Adam & S. Pogotowie szklarskie, akwaria, lustra**, ul. Kolejowa 44, tel. 61 864 24 22
20. **Introligatornia Tylkowski**, ul. Szczanieckiej 9a/2, introligatornia-tylkowski.com
21. **ROWERY**, ul. Małeckiego 18, tel. 693 713 810
22. **Złotnictwo LIDYT s.c.**, ul. Głogowska 89B, lidyty-poznan.pl
23. **Plucińska Beata. Pracownia złotnicza**, ul. Głogowska 93, tel. 512 138 116
24. **Naprawy RTV Mieczysław Kisiel**, ul. Głogowska 105, naprawytelewiszorow.pl
25. **Naprawa sprzętu AGD**, ul. Głogowska 125
26. **Hobbylandia - modelarstwo i rękodzieło**, ul. Śniadeckich 1, hobbylandia.pl
27. **Needle Twiddle - reczne hafty**, needletwiddle.pl, instagram.com/needletwiddle
28. **JAGODA NIE PORZECZKA – rękodzieło, warsztaty**, ul. Małeckiego 34/LU2, jagodanieporzeczka.pl
29. **Wytwórnia Bakcyl - pracownia ceramiczna**, ul. Łukasiewicz 34/38, wytworniabakcyl.pl
30. **Hello Calligraphy - ręcznie pisane litery - Małgosia Małecka**, ul. Głogowska 105, hello@malgosiamalecka.com
31. **Pracownia Łazarska - pracownia rzeźbiarska, warsztaty**, ul. Głogowska 53, pracownia-lazarska.pl
32. **Vit-rom. PPHU- pracownia witraży**, ul. Łukasiewicz 42/1, tel. 602 530 435
33. **Łętwo – galeria**, ul. Łukasiewicz 1, lectwo.com
34. **LUKA – galeria**, ul. Łukasiewicz 2, tel. 794 521 170
35. **PIX.HOUSE | galeria fotografii**, ul. Głogowska 35, pix.house
36. **Patyna Projekt / Język Rzeczy – koncepcje kolorystyczne, porada projektowa**, ul. Śniadeckich 4, patynaprojekt.com
37. **Grawotech. Grawerowanie ręczne i maszynowe**, ul. Grottgera 2, tel. 504 337 954
38. **Mabro, biżuteria, grawer**, ul. Hetmańska 65, mabro.pl
39. **Bil Cup Szymon Sikora**, ul. Gąsiorowskich 3, bil-cup.pl
40. **Rembowski Lech. Zakład grawerski. Grawerowanie ręczne i maszynowe**, ul. Głogowska 93, tel. 61 864 04 37
41. **Inkubator kultury Pireus**, ul. Głogowska 35, inkubatorokulturypireus.pl

PIEKARNIE, CUKIERNIE

1. **Piekarnia-Ciastkarnia KSIAŻ**, ul. Głogowska 79b, piekarniaksiaz.pl
2. **Piekarnia - Cukiernia Liczbańscy**, ul. Głogowska 51, liczbanscy.pl
3. **Piekarnia Piotr Gwóźdź**, ul. Głogowska 61, piekarniagwozdz.pl
4. **Czajkowska Jolanta. Piekarnia Rynek Łazarski 7**, tel. 61 866 16 22
5. **Zagrodnicza Caffè - Piekarnia, Cukiernia, Kawiarnia**, ul. Głogowska 81, zagrodnicza.pl
6. **Piekarnia-Cukiernia BJB**, ul. Kasprzaka 12, piekarnia-bjb.pl
7. **Piekarnia Rawa**, ul. Głogowska 91, 61 814 80 07
8. **Piekarnia Walenciak**, ul. Głogowska 125, walenciak.pl
9. **Cukiernia Sowa**, ul. Niegolewskich 3, cukierniasowa.pl
10. **Gluten TAK**, ul. Głogowska 47A, glutentak.eatbu.com
11. **Piekarnia Rawa**, ul. Głogowska 109, tel. 61 814 80 07
12. **Braci - pracownia rodzinna**, ul. Małeckiego 31/32, m.me/bracipiekarnia
13. **Piekarnia Cukiernia Pod Strzechą**, Rynek Łazarski 16, tel. 504 051 660
14. **Walenciak Maria i Paweł. Piekarnia, ciastkarnia sp.j.**
ul. Niegolewskich 13/1b, walenciak.pl
15. **Piekarnia cukiernia „Mardo”**, ul. Matejki 47, tel. 61 864 33 98

Trochę historii

Św. Łazarz to postać biblijna, która była patronem kościoła i zlokalizowanego tu lazaretu dla chorych na dżumę. Od imienia świętego Osiedle Św. Łazarz wzięło swoją nazwę, a jego początki sięgają XVI wieku. Osada wokół kościoła, leżąca poza murami miasta, rozwijała się, a znajdujące się tam pola uprawne – rozciągające się aż po Górczyn – dawały pożywienie nie tylko mieszkańcom wsi, ale także poznaniakom. W XIX w. tereny te przecięła linia kolejowa i dokonano podziału wsi łazarskiej. Obszar położony na wschód od linii kolejowej przypadł Wildzie, a tereny na zachód tworzyły nadal Św. Łazarz, który rozwijał się jako wieś miejska. Na kolejnym etapie rozwoju powstała odrębna gmina, która na początku XX w. została włączona jako dzielnica do miasta Poznania. W wyniku tych zmian administracyjnych nastąpił gwałtowny rozwój urbanistyczny Św. Łazarza. W tym okresie ul. Głogowska, jedna z najstarszych i najdłuższych ulic Poznania, stała się naturalną granicą podziału na dolny i górny Łazarz. Dolna część Łazarza to tereny leżące wzdłuż rozwijającej się linii kolejowej – początkowo fragment Łazarza o charakterze przemysłowym, zamieszkiwany przez robotników. Natomiast górny Łazarz miał ekskluzywny styl wielkemiejski z okazałymi secesyjnymi kamienicami, budowanymi przez znakomitych architektów. Mieszkańcami i właścicielami domów oraz kamienic byli przemysłowcy, lekarze, urzędnicy wyższego szczebla oraz nauczyciele. Podział na dolny Łazarz, – na wschód od ul. Głogowskiej – i górny Łazarz – na zachód od ul Głogowskiej – widoczny jest nadal w architekturze i strukturze Łazarza.

Łazarz to teren, który na przestrzeni dziejów zyskał charakter miejsca wielokulturowego. Świadczą o tym znajdujące na Łazarzu obiekty takie jak: poewangelicki kościół św. Anny przy ul. Matejki (wcześniej kościół Chrystusa), domy rodzin bamberskich przy ul. Głogowskiej, cerkiew św. Mikołaja przy ul. Marcelesińskiej 20, pozostałości cmentarza żydowskiego przy ul. Głogowskiej czy funkcjonujące obecnie Muzułmańskie Centrum Kulturalno-Oświatowe z meczetem przy ul. Biedrzyckiego 13. Współcześni mieszkańcy Łazarza kontynuują dzieło swoich przodków poprzez aktywne uczestniczenie w rozwoju kulturalnym i gospodarczym.

Charakterystyczne miejsca Łazarza

Rynek Łazarski – wytyczony w 1894 r. jako nieregularny plac w centrum gminy wiejskiej Św. Łazarz na wschód od ul. Głogowskiej. Teren przeznaczono na plac targowy, ogród publiczny i plac zabaw dla dzieci. W późniejszym czasie został obudowany kamienicami. Rynek do dziś zachował swój kształt i targowy charakter. Wyróżnia się jednak wśród innych rynków Poznania tym, że oprócz kwiatów, owoców, warzyw i ubrań można ciągle tam znaleźć oryginalne rzeczy i kupić starocie. Poza tym zachował kultowy charakter handlu lat 70. i 80., gdy na murkach okalających targowisko można było zaopatrzyć się w unikalną, różnokolorową odzież, płyty winylowe, a później kasety magnetofonowe, DVD i inne dobra na ogół dostępne jedynie w sklepach dewizowych. Rynek Łazarski pozostał miejscem codziennych zakupów okolicznych mieszkańców i okazją do spotkań z zaprzyjaźnionymi sprzedawcami. Zachował też swój niecodzienny koloryt. Obecnie przechodzi gruntowną rewaloryzację, która prowadzona jest w ścisłej współpracy ze społecznością lokalną i zgodnie z koncepcją, która zwyciężyła w konkursie urbanistyczno-architektonicznym. Przebudowa ma wzmocnić i wydobyć potencjał społeczny, kulturalny i handlowo-usługowy tej przestrzeni. Rynek będzie miejscem nie tylko handlu, ale także spotkań, wypoczynku i organizacji wydarzeń

kulturalnych. Projektowana przestrzeń została podzielona funkcjonalnie w formule 50/50 – jedną jej połowę przeznaczono na obsługę komunikacyjną oraz targowisko, a druga – na przestrzeń publiczną i rekreacyjną. Po zakończeniu inwestycji obszar rynku Łazarskiego stanie się przyjazną mieszkańcom zieloną strefą rekreacji i wypoczynku.

Lejek Łazarski – potoczna nazwa obszaru ściśle związanego z rynkiem Łazarskim, łącząca go komunikacyjnie z ul. Głogowską. Nazwę zawdzięcza zwięzającej się w kierunku ul. Głogowskiej przestrzeni, zabudowanej wielopiętrowymi budynkami pochodzącymi z różnego okresu. W 2012 r. przekształcono ten teren na skwer, nadając mu jednocześnie nazwę – skwer im. Kazimierza Nowaka. Upamiętniono w ten sposób niestrudzonego podróżnika i fotoreportera, który w latach 1931-1936 jako pierwszy człowiek na świecie samotnie przemierzył kontynent afrykański z północy na południe, poruszając się podczas wyprawy głównie pieszo i rowerem.

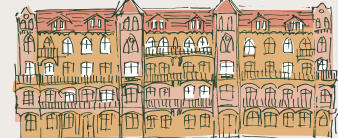
Kamienica Suwalskich - okazała kamienica znajdująca u zbiegu ul. Głogowskiej i ul. Niegolewskich, z charakterystyczną narożną wieżyczką została zbudowana w 1901 r. dla Jana Suwalskiego, właściciela cegielni w Żabikowie. Zastosowana na fasadzie kamienicy różnorodna cegła klinkierowa była swoistą reklamą wyrobów rodzinnej cegielni Suwalskich. Autorem projektu kamienicy był prawdopodobnie budowniczy Stefan Suwalski, najstarszy syn właściciela. Z czasem rodzina Suwalskich zabudowała cały kwartał północnej strony ul. Niegolewskich, wnosząc trwały wkład w upiększanie Łazarza

Sołtysówka ul. Głogowska 37 Budynek, wyróżniający się niską zabudową wśród otaczających go reprezentacyjnych kamienic, przypomina czasy świetności podmiejskiej wsi Św. Łazarz, włączonej 1 kwietnia 1900 r. w granice Poznania. Sołtysówka to dom zbudowany w 1902 r. dla Adama Jeske, ostatniego sołtysa wsi Św. Łazarz. Jego rodzina wywodziła się z bamberskich osadników, przybyłych na tereny podmiejskie w XVIII wieku.

Skwer Eki z Maleki – miejsce u zbiegu secesyjnych kamienic przy ul. Małeckiego oraz ulicach Łukaszewicza i Granicznej na Łazarzu, które otrzymało oficjalną nazwę w 2018 r. Miała ona charakter lokalny i gwarowy. Słowem „eka” określano grupkę młodych ludzi, którzy wystawiali na rogach ulic, trochę nudząc się, trochę łobuzując. Eki związane były z funkcjonującą w latach 50. XX w. subkulturą bikiniarzy. Na Łazarzu największą popularność zyskała grupa Eka z Maleki, czyli z ul. Małeckiego – głównej ul. dolnego Łazarza. Jej członkowie brali również czynny udział w tragicznych starciach Czerwca 1956 r. Jednym ze znanych uczestników tych wydarzeń był pochodzący z Łazarza Janusz Kulas, aresztowany i sądzony w „procesie dziesięciu”. Od 2016 r. ulica w Poznaniu w okolicy ul. Solnej nosi jego imię. Obecnie Skwer Eki z Maleki to miejsce wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych, animacji, a przede wszystkim – spotkań mieszkańców.

Kamienica Margarety Gröder, ul. Strusia 3-3a (dawniej ul. Parkowa)PPochodzi z 1899 r. Zaprojektowała ją firma architektoniczna: Herman Bühmer-Paul Preul. Przy budowie fasady zastosowano oryginalny układ zarówno różnobarwnej cegły klinkierowej, jak i różnych elementów. Szczególną uwagę zwracają ciągnące się na całej szerokości kamienicy balkony, które są osadzone na machikułowych wspornikach, będące charakterystycznymi elementami stosowanymi przy budowie obiektów obronnych. Eklektyczna całość sprawia, że jest to jedna z najbardziej reprezentacyjnych i okazałych kamienic z końca XIX w. w tej części Poznania.

Park Wilsona – rozciąga się wzdłuż ul. Matejki (dawniej Nowoogrodowej) i jest najstarszym publicznym parkiem Poznania. Jest również najpiękniejszym parkiem na Łazarzu. Utworzony został w latach 1902-1904 na terenach dawnej szkółki drzew i krzewów ozdobnych, był nazywany potocznie ogrodem botanicznym. Zaprojektował go znakomity ogrodnik Herman Kube. Północna część wyróżnia się regularnymi formami ogrodu francuskiego, a południowa – stylem swobodnego ogrodu angielskiego. W 1926 r. ogród botaniczny otrzymał nazwę parku Wilsona, pochodzącą od nazwiska prezydenta Stanów Zjednoczonych. Najbardziej charakterystycznym obiektem parku jest **Poznańska Palmiarnia** o ponad 100-letniej tradycji. Pierwsze murowane obiekty szklarniowe pojawiły się w północnej części ogrodu w 1911 r. w związku z organizowaną Wystawą Wschodnioniemiecką. Znaczna rozbudowa palmiarni nastąpiła w latach 1928-1929, w trakcie przygotowań do PeWuKi. W 1992 r. zakończono gruntowną przebudowę obiektu i udośćepniono zwiedzającym dziesięć pawilonów, w których zgromadzono ponad tysiąc gatunków egzotycznych roślin, zwierząt i ryb z różnych stref klimatycznych świata. Obecnie jest to największa palmiarnia w kraju i jedna z największych w Europie.

Od zachodu park Wilsona graniczy z zabytkowym zespołem

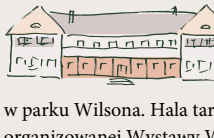
mieszkaniowym **Johow-Gelände**, który powstał na początku XX w. na terenie należącym do architekta Maxa Johowa. Na parcelach nowo wytyczonych ulic: Nowoogrodowej (Matejki), Chełmońskiego, Kossaka, Siemiradzkiego i Grottgera powstała nowatorska zabudowa złożona z okazałych, luksusowych kamienic z zielonymi przedogródkami. Reprezentacyjne elewacje kamienic zostały ozdobione licznymi wykuszami, ryzalitami, wieżyczkami i balkonami w modnej stylistyce secesji. Obok Maxa Johowa inni znakomici architekci – tacy jak: Emil Asmus, Max Biele, Karl Roskam – wprowadzili na Łazarz klimat wielkemiejski i sprawili, że ten kwartał zabudowy wciąż zachwyca jako perełka architektoniczna Poznania.

Międzynarodowe Targi Poznańskie (MTP) – wizytówka Poznania. Tereny targowe usytuowane są w bliskim sąsiedztwie dworca kolejowego i parku Wilsona. Pierwsza impreza targowa została zorganizowana w tym miejscu już w 1911 r. jako Wschodnioniemiecka Wystawa Przemysłu, Rzemiosła i Rolnictwa. Zbudowano też wówczas charakterystyczną Wieżę Górnosłąską, na której fundamentach powstała obecna, charakterystyczna Iglica targowa (pawilon nr 11). Rozkwit MTP nastąpił w okresie międzywojennym. W 1921 r. zorganizowano w tym miejscu I Targ Poznański, a w 1925 r. – pierwszą imprezę o charakterze międzynarodowym. Dzisiejszy teren MTP to 16 pawilonów wystawowych o wysokim standardzie, w których przez cały rok odbywają się imprezy targowe, spotkania i kongresy. Poznańskie Targi to obecnie największy organizator wystawienniczy w Europie Środkowo-Wschodniej.

Powszechna Wystawa Krajowa (PeWuKa) – odbyła się w Poznaniu w 1929 r. na terenach Łazarza. To największa impreza wystawowa w historii MTP zorganizowana z okazji X rocznicy odzyskania niepodległości przez nasz kraj. W okresie od 16 maja do 30 września 1929 r. tereny targowe odwiedziło ok. 4,5 mln osób, w tym 200 tys. osób z zagranicy. Obszar wystawowy zajmował 65 ha i został podzielony na 5 ogrodzonych sektorów. Obejmował tereny dzisiejszych MTP przy ul. Głogowskiej poprzez park Wilsona aż do parku Kasprowicza.

Hala Betonowa, tzw. Pawilon wystawowy Betonhaus – znajduje się we wschodnim obszarze parku Wilsona. Jest to jedyny zachowany do dziś pawilon targowy w parku Wilsona. Hala targowa o pow. 1000 m² zbudowana została w 1911 r. z okazji organizowanej Wystawy Wschodnioniemieckiej.

Cmentarz Żydowski, ul. Głogowska 26a. W latach 1803-1940 nekropolia żydowska zajmowała tereny przy ul. Głogowskiej 18-26. W czasie okupacji niemieckiej cmentarz został doszczętnie zniszczony, a macewy wykorzystano do budowy dróg na Sołaczu i umocnienia brzegów jeziora Rusalka. Po wojnie teren zniszczonego cmentarza był użytkowany przez Międzynarodowe Targi Poznańskie. W 2007 r. za sprawą Gminy Wyznaniowej Żydowskiej z Poznania rozpoczęto odbudowę cmentarza. Obecnie na terenie posesji nr 26a, dzięki życzliwości MTP i okolicznych mieszkańców, Gmina Żydowska zrekonstruowała niewielką część cmentarza. Utworzyła też lapidarium z porozbijanych macew, które są sukcesywnie gromadzone na wyznaczonym terenie.

Rozgłośnia Radia Poznań (dawniej Radio Merkury) to pierwsza poznańska stacja radiowa, która powstała 24 kwietnia 1927 r. jako trzecia w Polsce. To na antenie poznańskiego radia wyemitowano pierwszą w Polsce reklamę, a później – transmisję nabożeństwa. W rozgłośni 11 sierpnia 1929 r. przeprowadzono pierwszą w Polsce transmisję meczu piłkarskiego. Od 1946 r. siedziba Radia mieści się na Łazarzu przy ul. Berwińskiego 5, w okazałym budynku willowym zbudowanym na początku XX w. dla prawnika Paula Ückera. W czasie okupacji niemieckiej mieszkał w niej namiestnik Kraju Warty Arthur Greiser z rodziną. W piwnicach radiowej willi znajduje się niewielki, rodzinny schron wykorzystywany w czasie ataków lotniczych w czasie II wojny światowej.

Poewangelicki kościół św. Anny. Kościół św. Anny to neogotycka, trójnawowa budowla zajmująca narożny teren ulic Matejki i Limanowskiego. To kościół z poewangelicką tradycją, zbudowany na początku XX w. dla społeczności ewangelików mieszkających na Łazarzu. Uroczyste poświęcenie świątyni pod wezwaniem Chrystusa nastąpiło 15 marca 1907 r. w obecności księcia Fryderyka Wilhelma, przedstawiciela patronki budowy kościoła – cesarzowej Augusty Wiktorii. W 1945 r., po opuszczeniu Łazarza przez ludność niemiecką, nastąpiło przejęcie świątyni przez kościół katolicki, a w 1948 r. abp Walenty Dymek erygował parafię św. Anny. Obecne wnętrza kościoła zachwycają sklepieniem kryształowym i licznymi sklepieniami gwiazdzistymi wspartymi na potężnych czterech filarach. Na uwagę zasługują również polichromie i poliptyk autorstwa prof. Wacława Taranczewskiego.

Dom rodzinny Anny Jantar, ul. Kasprzaka 7 Anna Jantar to pseudonim artystyczny znakomitej piosenkarki, popularnej w latach 70.

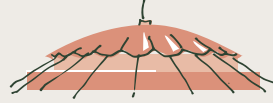
XX w. Jej właściwe nazwisko to Anna Maria Szmeterling, urodzona 10 marca 1950 r. w Poznaniu. Dzieciństwo spędziła na Łazarzu, mieszkając z rodzicami przy ul. Kasprzaka 7. W 1971 r. wzięła ślub z Jarosławem Kukulskim w kościele św. Anny na Łazarzu i przeprowadziła się do Warszawy. Na budynku, w którym mieszkała, znajduje się tablica pamiątkowa poświęcona słynnej piosenkarce. Anna Jantar zginęła tragicznie 14 marca 1980 r. w katastrofie lotniczej w pobliżu lotniska Okęcie podczas lotu z Nowego Jorku do Warszawy.

Neoromański Kościół Matki Boskiej Bolesnej, ul. Głogowska 97 Kościół Matki Boskiej Bolesnej został zbudowany w 1901 r. dla katolików, którzy należeli do odległej parafii św. Marcina. Parcele pod przyszły kościół podarowała rodzina Schneiderów, pochodząca z rodu bamberskich osadników. Świątynia zbudowana z czerwonej licowanej cegły wyróżnia się neogotycką architekturą i wysoką wieżą zwieńczoną spiczastym, ażurowym hełmem wykonanym w zakładach Hipolita Cegielskiego. Wyposażenie wnętrza kościoła jest wykonane z jasnego piaskowca, a jego największą ozdobę stanowi ołtarz główny. W centralnej części budynku umieszczono kopię watykańskiej Piety, słynnego dzieła Michała Anioła z 1500 r. Rzeźba została wykonana tak doskonale przez włoskiego rzeźbiarza Morelliego, że w latach 70. łazarską kopię wykorzystano do odtworzenia oryginału, który został uszkodzony. Natomiast w północnej nawie kościoła umieszczono obraz autorstwa Paulina Gardzielewskiego ze sceną Adoracji Najświętszego Serca Pana Jezusa. Zgodnie z ustnymi przekazami mieszkańców Łazarza w dolnej partii obrazu znajduje się wizerunek Henryka Sienkiewicza (mężczyzna po lewej stronie w głębi), który zasłużył na wdzięczność poznaniaków w powodu wystosowania listu otwartego do cesarza Wilhelma II podczas represji germanizacyjnych w obronie polskości.

Park Kasprowicza – Park położony w zachodniej części Łazarza jest obecnie jednym z największych parków w Poznaniu. Pierwsze ogólnodostępne dla mieszkańców założenia parkowe pojawiły się w tym miejscu w 1939 r., jednak zostały zniszczone przez okupanta niemieckiego. Ponowne prace przy zagospodarowaniu terenów zielonych nastąpiły w 1962 r. według projektu Bernarda Lisiaka, a w 1972 r. na terenie parku oddano do użytku otwarte baseny. Obecnie zielony kompleks parku Kasprowicza wraz z jego zabudową rekreacyjną jest chętnie wykorzystywany przez mieszkańców Łazarza jako miejsce aktywności sportowo-rekreacyjnej na świeżym powietrzu.

Arena – Charakterystycznym budynkiem Łazarza jest hala widowiskowo-sportowa Arena położona na północnym skraju parku Kasprowicza. Została zbudowana w 1974 r. według projektu Jerzego Turzenieckiego i Jerzego Wujca oraz była przewidziana na ponad 6 tys. widzów. Nietypowa architektura hali, nawiązująca stylem do jej rzymskiego pierwowzoru Palazzetto dello Sport, wprowadza do parku Kasprowicza niecodzienne włoskie klimaty. Obecnie prowadzona jest modernizacja hali, dzięki której obiekt będzie mógł pomieścić do 9 tys. osób, a mieszkańcy nadal będą mogli korzystać z nowoczesnego obiektu widowiskowo-sportowego.

POZnań*

PARTNERZY:

Rada Osiedla
Święty Łazarz

STOWARZYSZENIE
Wirtualny Łazarz

Tekst: Małgorzata Wiśniewska

Projekt: STUDIO POSITIV Dariusz Czerwiński. positiv.com.pl